

Agrotehničke metode za prevenciju i suzbijanje crnog potkornjaka (*Capnodis tenebrionis* L.)

Автор(и): гл. ас. д-р Мария Христозова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия, София; главен експерт Даниела Ангелова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия, София; доц.д-р Мариета Нешева, Институт по овощарство – Пловдив, ССА; гл.експерт Лейда Тодорова, Институт по овощарство – Пловдив, ССА

Дата: 12.03.2026 *Брой:* 3/2026

Sažetak

Suzbijanje štetnika u poljoprivrednim usjevima obuhvaća skup mjera koje ograničavaju gustoću štetnika i poboljšavaju fitosanitarno stanje biljaka, što dovodi do povećanja količine i kvalitete proizvodnje.

Plosnati potkornjak (**Capnodis tenebrionis**) jedan je od glavnih štetnika u voćarskim kulturama, odgovoran za uništavanje tisuća dekara voćnjaka tijekom godina.

Suzbijanje ovog štetnika iznimno je teško zbog otpornosti odraslih jedinki na insekticide i skrivenog načina života ličinki. Rješavanje ovog problema zahtijeva primjenu niza agrotehničkih mjera, kao i korištenje kemijskih i bioloških sredstava za zaštitu bilja.

Slika 1 i 2. Sadni materijal u kontejnerskoj kulturi

Jedan od glavnih načina širenja plosnatog potkornjaka je sadnim materijalom. Ličinke se zavlače u područje vratnog dijela korijena ili u korijenje i često ostaju neprimijećene. Prilikom osnivanja novih nasada treba koristiti zdrav sadni materijal, slobodan od bolesti i štetnika (sl. 1 i 2).

U voćnjacima gdje su stabla osušena zbog napada štetnika, ona se moraju iskorijeniti i uništiti. Prilikom ponovne sadnje novih stabala, treba napraviti nove jame u koje se postavljaju sadnice. Ni pod kojim uvjetima nije preporučljivo koristiti stare jame od iskopanih stabala, jer dio korijenskog sustava ostaje u tlu i u njima se često nalaze ličinke plosnatog potkornjaka.

Slika 3 i 4. Divlje biljke domaćini

Napušteni prostori i nasadi izvor su bolesti i štetnika, jer se na njima ne provodi zaštita bilja. Odrasle jedinke plosnatog potkornjaka često se sele s netretiranih na tretirana područja, hrane se i polažu jaja u njima, nakon čega uzrokuju ozbiljne štete. Prilikom osnivanja novih nasada potrebno je odabrati područja u čijoj blizini nema napuštenih voćnjaka. Prisutnost trnovitog grmlja, divlje kruške i drugih divljih biljaka domaćina ne smije se dopustiti u blizini voćarskih nasada, jer su oni posredni domaćini plosnatog potkornjaka (sl. 3 i 4).

Prvi znakovi prisutnosti odraslih plosnatih potkornjaka su izgrizeni peteljki listova, opalo lišće oko stabla i oguljene jednogodišnje grane. Nakon otkrivanja prvih odraslih jedinki u nasadu, preporuča se njihovo mehaničko skupljanje.

Još jedan znak prisutnosti štetnika u nasadu su osušena stabla napadnuta potkornjacima (sl. 5 i 6). U našim istraživanjima utvrđeno je da korijenski sustav ovih stabala sadrži ličinke plosnatog potkornjaka. Potkornjaci napadaju stabla koja se slabo razvijaju i pate od nedostatka vlage, upravo ona stabla koja napada plosnati potkornjak.

Slika 5 i 6. Štete od potkornjaka

U našim provedenim istraživanjima utvrđeno je da je primarni štetnik u nasadu plosnati potkornjak, a potkornjaci su sekundarni. Budući da šteta od potkornjaka ostaje skrivena i neprimijećena, suzbijanje je usmjereno protiv potkornjaka, ali mjere protiv njih nemaju učinka na plosnatog potkornjaka. Rezidba i uklanjanje grana oštećenih od potkornjaka nisu dovoljni. Takva stabla moraju se ukloniti zajedno s korijenskim sustavom i uništiti.

Obrada tla oko debla stabla kultivatorom s otklonskim zubima (sl. 7 i 8) ključna je mjera za ograničavanje gustoće štetnika. Raščišćavanje tla remeti normalne uvjete za polaganje jaja od strane ženki. Također, ako već postoje položena jaja ili tek izlegnute ličinke, obrada dovodi neke od njih u površinski sloj tla, gdje najčešće presuše ili budu pojedene od grabežljivaca i ptica. Ova mjera ograničava ne samo gustoću potkornjaka već i mnogih drugih štetnika u voćarskim kulturama (Baspinar i sur., 2017).

Slika 7 i 8. Obrada tla kultivatorom s otklonskim zubima

Navodnjavanje važan je element u uzgoju bilo koje voćarske kulture. Plosnati potkornjak je termofilna vrsta koja preferira suhu i toplu klimu. Utvrđeno je da je u voćnjacima gdje nema postavljenog sustava za navodnjavanje i stabla se ne zalijevaju, napad štetnika znatno veći. Ženke radije polažu jaja u suha tla, a tek izlegnute ličinke lakše i brže se kreću prema korijenju stabala (Malagón i sur., 1990). U voćnjacima s postavljenim sustavima za navodnjavanje i redovitim zalijevanjem, napad je slabiji, jer se veliki broj jaja položenih u vlažno tlo ne izleže. Također, kretanje tek izlegnutih ličinki prema korijenju je otežano.

Zbog otpornosti odraslih kukaca na korištena kemijska sredstva i skrivenog načina života ličinki, suzbijanje štetnika iznimno je teško. Primjena skupa mjera, od kojih svaka dovodi do ograničavanja gustoće plosnatog potkornjaka, ključna je za smanjenje šteta i očuvanje voćnjaka.

Literatura:

1. Malagón, J., Garrido, A., Del-Busto, T., & Castaner, M. (1990). *Influencia de algunos factores abioticos en la oviposicion de Capnodis tenebrionis (L.) Coleoptera, Buprestidae. Investigación agraria. Producción y protección vegetales*, 5(3), 441-446.

2. Baspinar, H., Doll, D., & Rijal, J. (2017). 12 Pest Management in Organic Almond. *Handbook of Pest Management in Organic Farming*, 328.

3. Berville, P. (1948). *The wood-boring beetle problem in Provence*.

---

* Članak je dio seminara: "Znanost i praksa u zaštiti bilja", održanog 19.02.2026. na Međunarodnoj poljoprivrednoj izložbi AGRA 2026